

Emili Massanas en el record

EL COL·LECCIONISTA D'IMATGES

Si en els darrers vint anys hi ha hagut a Girona un ciutadà interessat de ple per la fotografia com a document històric, aquesta persona ha estat l'Emili Massanas. Home complex i senzill al mateix temps, impulsor d'iniciatives ben diverses en el camp de l'art, l'Emili era la imatge contrària d'aquells personatges creguts que només pensen en negocis particulars o preeminències de lluïment. Sovint coincidíem pels carrers del barri del Mercadal, als arxius gironins o al de Sant Feliu de Guíxols, i sempre acabàvem parlant de les mateixes coses: de la gent de Girona, de fotògrafs i de fotografies.

Fruit d'aquesta passió fotogràfica, enfocada en el sentit de recuperar, preservar i valorar les velles imatges del passat i l'obra dels nostres retratistes,

són la dotzena d'exposicions que sota el seu enginy es muntaren a Girona i a Sant Feliu, patrocinades per les institucions respectives, i un conjunt de publicacions i carpetes que acostaren al públic actual la identitat objectiva del territori, la vida quotidiana dels nostres avantpassats i la tècnica peculiar dels artistes de la cambra. Així el nom d'Emili Massanas va íntimament unit als de Valentí Fagnoli, Amadeu Mauri, Ricard Mur, els Unal, Foto Lux...

En aquesta mateixa línia de valoració i conservació del patrimoni documental, Massanas és coautor amb Ramon Alberch i Pere Freixas de l'opuscle titulat *L'arxiu d'imatges. Propostes de classificació i conservació*, editat per la Generalitat de Catalunya el 1988, ben útil per als encarregats dels arxius locals i comarcals. Els seus coneixements sobre aquest patrimoni, en part recuperat en les seves col·leccions particulars, va servir també per il·lustrar dos llibres luxosos editats per la Diputació: *La Història de la Diputació de Girona* i *La festa a les terres de Girona*, obres col·lectives aparegudes el 1989 i el 1991, respectivament.

Tot això, per descomptat, era només una part de les hores que l'Emili Massanas dedicà al tema. Perquè al darrere de cada imatge gràfica, a més a més de les persones retratades, volia veure-hi o descobrir-hi la personalitat del fotògraf, saber d'on venia, resseguir-li la trajectòria vital i familiar, datar l'obra..., procés que va

familiaritzar-lo amb la premsa del segle XIX i la documentació municipal.

La seva feina —encara que serà difícil de trobar un home com ell— mereix i reclama algú que la continuï. El camí obert ha de prosseguir. A ell, és clar, el recordarem sempre com un pioner.

JOSEP CLARA

L'ARTISTA CREADOR

Un bon dia, d'això en fa ja un bon grapat d'anys, l'Emili Massanas em va ensenyar, tot cofoi, uns marquets de diapositives amb unes plaques transparents, aparentment d'allò més corrent. Posades en un projector, intercalant entre les dues plaques objectes tan inconnexos com trossos de cel-lofana rebregats o pòls d'aspirina, en fer girar un dels dos vidres, a la pantalla apareixien meravelloses imatges de colors que es transformaven de forma inimaginable. Es tractava d'un dels experiments de l'Emili amb vidres polaritzats.

Durant tota la seva vida, l'Emili va anar fent sortir del seu invisible barret de copa tota mena de coses insòlites, com un il·lusionista en fa sortir coloms, conills o mocadors de colors. L'Emili tenia un inesgotable afany de fer experiments, de descobrir la petita màgia dels petits objectes quotidians. Recordo la il·lusió amb què m'explicava, després de llegir un llibre sobre estels amb complicadíssims esquemes de muntatge, com havia ideat i fabricat uns dinàmics estels amb

La Cocollona d'Emili Massanas vista per Carles Vivó

bosses d'escombraries de plàstic. Estels que, a més de la seva simplicíssima tècnica, volaven perfectament. O com, en diferents ocasions, va projectar i realitzar els seus coneguts «inflables», aquella mena de globus quadrats que flotaven per l'Onyar, tot posant color i fantasia en les seves tradicionalment brutes aigües, per sorpresa de carpes i gavines.

Ell era així. No era pintor, ni dibuixant, ni fotògraf, ni escriptor. Però era, a la seva manera, més artista que molts dels artistes «oficials». I per què era així, creador, desmanegat, foteta sense fel, tocacampanes, amic despistat, se'n va anar sense dir res. Però no deixa tan sols un record inoblidable, uns documents sobre els seus treballs o una feina ben feta. També, en l'intangibles món de les llegendes populars, ha deixat un personatge inoblidable que molt probablement restarà

dins les tradicions gironines quan, passats els anys, no es recordi el nom del seu creador: la llegenda, descaradament apòcrifa, de la «Cocollona». Aquell cocodrill amb ales de papallona que es passeja per l'Onyar les nits de lluna plena. Si la llegenda en el seu conjunt és producte de la col·laboració de diverses persones, sens dubte el personatge és una creació personal de l'Emili Massanas. Si alguna matinada, passats els anys, algun gironí, tot passant pel Pont de Pedra, veu entre la boira que cobreix l'Onyar la figura fantasmal de la «Cocollona», és molt possible que el simpàtic monstre es giri cap a l'espectador i li digui amb veu d'ultratomba, però sempre amical: «Ep, mestre, si estic aquí, riu amunt i riu avall, és perquè em va inventar l'Emili Massanas...».

CARLES VIVÓ